

Īscirtmeta enerģētiskā koksne (SRC) vietējās piegādes ķēdēs un enerģijas ieguvei

Projekta Nr. IEE/13/574

Ātraudzīgo kokaugu stādījumu ierīkošanas potenciāla analīze Vidzemes plānošanas reģionā

WP6 – Uzdevums 6.1 / D 6.1

2014.gada maijs – septembris

Autori: Kristaps Makovskis, Silava
Dagnija Lazdiņa, Silava

Līdzautori: Ilze Dzene, Ekodoma
Linda Drukmane, Ekodoma

Kontakti:

LVMI Silava,
Rīgas iela 111, Salaspils, LV-2169,
inst@silava.lv, tel.67942555

Kristaps Makovskis, kristaps.makovskis@silava.lv, tel.+371 26376045
Dagnija Lazdiņa, dagnija.lazdina@silava.lv, +371 26595683

SRCplus projektu (Īsirtmeta enerģētiskā koksne (SRC) vietējās piegādes ķēdēs un enerģijas ieguvei) atbalsta Eiropas Komisija programmas Saprātīga enerģija Eiropai (*Intelligent Energy Europe*) ietvaros.

Autori ir pilnībā atbildīgi par šīs publikācijas saturu. Tas neatspoguļo Eiropas Savienības viedokli. Ne Konkurētspējas un inovāciju izpildaģentūra, ne Eiropas Komisija neatbild par jebkādu šeit ietvertās informācijas tālāku izmantošanu. SRCplus projektu īsteno no 2014.gada martam līdz 2017.gada aprīlim (Līguma Nr.IEE/13/574).

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

SRCplus projekta mājas lapa: www.srcplus.eu

Saturs

Pateicība	4
Lietotie saīsinājumi	4
1 Ievads	4
2 Vidzemes plānošanas reģiona raksturojums	4
3 Atvasāju un kokaugu stādījumu potenciāls Vidzemes reģionā	7
3.1 Iepriekš veikti pētījumi par atvasāju un kokaugu stādījumu potenciālu	7
3.2 Esošās atvasāju un kokaugu stādījumu platības Latvijā un Vidzemes reģionā	7
4 Potenciālās platības ātraudzīgo stādījumu ierīkošanai Vidzemes plānošanas reģionā	7
4.1 Potenciālo platību noteikšanas metodikas apraksts	7
4.2 Izvērtējumā izmantotie pieņēmumi un ierobežojumi	8
4.3 Potenciāli izmantojamās platības reģiona kartē	8
5 Secinājumi un priekšlikumi	12
6 English Summary	13
7 Izmantotā literatūra	15

Pateicība

Šīs publikācijas autori vēlas pateikties Eiropas Komisijai, kas atbalsta SRCplus projektu.

Lietotie saīsinājumi

LIZ lauksaimniecībā izmantojamās zemes

VZD Valsts Zemes dienests

1 Ievads

Potenciāli piemēroto platību īsircimeta atvasāju – ilggadīgo kokaugu stādījumu ierīkošanai teorētiskais pētījums veikts SRCplus projekta ietvaros, ko atbalsta Eiropas Komisija ar programmas „Saprātīga Enerģija Eiropai” līdzfinansējumu. SRCplus projekta mērķis ir veicināt ilgtspējīgu atvasāju un kokaugu stādījumu izmantošanu koksnes kurināmā ražošanai un vietējo koksnes kurināmā piegādes ķēžu izveidi noteiktos Eiropas reģionos. Latvijā projekta aktivitātes tiek īstenotas Vidzemes reģionā.

Šīs publikācijas mērķis ir atpazīt un analizēt potenciālos pagastus Vidzemes plānošanas reģionā, kuros atrodas lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas ir piemērotas ātraudzīgo kokaugu stādījumu ierīkošanai. Projekta mērķis ir veicināt ilgtspējīgu koksnes šķeldas piegāžu sistēmas izveidošanu siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai no ātraudzīgajiem kokaugu stādījumiem. Tādēļ, izvērtējot pieejamās teritorijas, potenciālo stādījumu ierīkošanas vietu izvēlē priekšroka tiek dota mazvērtīgām zemēm (vērtība zem 25 ballēm) un tādām platībām, kurās tradicionālo lauksaimniecības kultūru audzēšana ir apgrūtināta, vai kļūst ekonomiski neizdevīga (platības ar zemes vērtību zem 38 ballēm). Šajā pētījumā ir analizēts šo zemju sadalījums Vidzemes reģionā.

2 Vidzemes plānošanas reģiona raksturojums

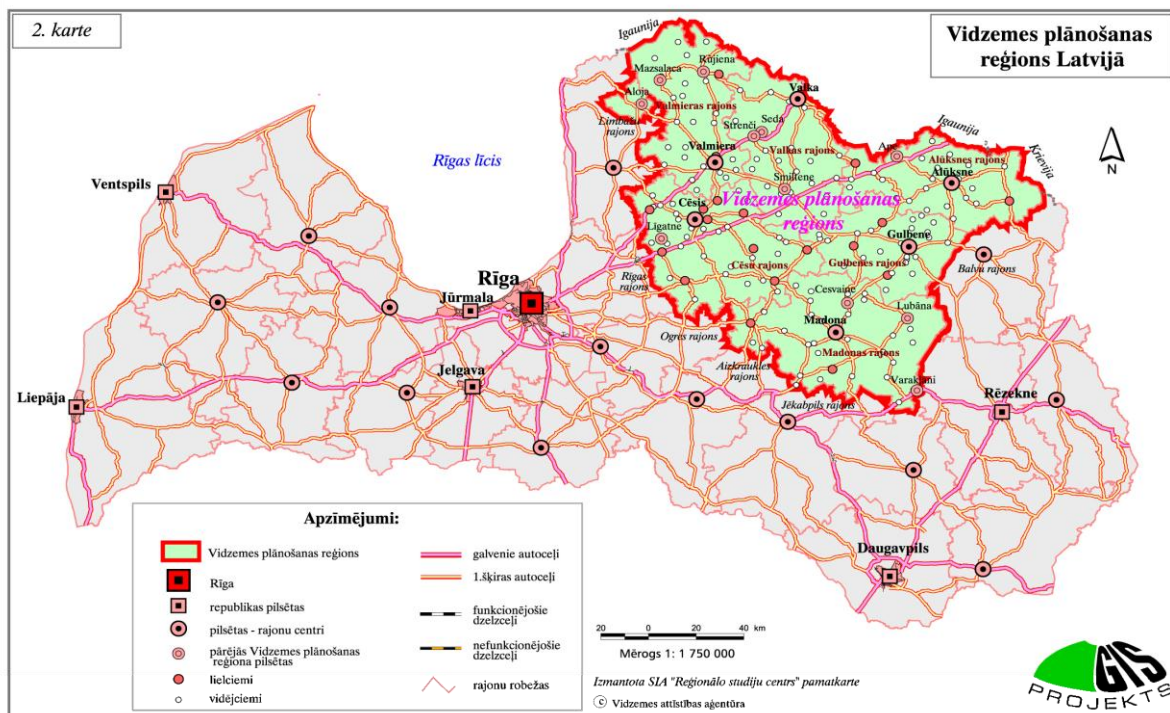
Vidzemes plānošanas reģions ir viens no pieciem Latvijas plānošanas reģioniem. Reģions aizņem Latvijas ziemeļaustrumu daļu, rietumos tas robežojas ar Rīgas plānošanas reģionu, dienvidos ar Zemgales plānošanas reģionu un dienvidaustrumos ar Latgales plānošanas reģionu. (skat. 1.attēlu). Vidzeme ir Eiropas Savienības robežreģions. Tam ir 290 km gara robeža ar Igaunijas Republiku, un 46,4 km gara robeža ar Krievijas Federāciju. Reģions pēc platības ir lielākais Latvijā, tas aizņem 15 257 km², jeb 24% no Latvijas teritorijas. Vidzeme uz citu reģionu fona neizceļas ar nozīmīgiem derīgo izrakteņu krājumiem; samērā plaši izplatīti ir būvmateriālu izejvielu resursi - smilts, smilts - grants, dolomīts, māls, kas lielākoties sastopami nelielās, vietējas nozīmes atradnēs. [1]

Vidzemes reģionam raksturīgs klimats ar agru sala iestāšanos rudenos, salīdzinoši garām ziemām, lielu nokrišņu daudzumu un salīdzinoši īsu veģetācijas periodu. Visas šīs pazīmes īpaši spilgti izteiktas Vidzemes augstienē, daļēji arī Alūksnes augstienē, līdz ar to padarot šos areālus par klimatiski visnelabvēlīgākajiem lauksaimniecības attīstībai. Augstienēs paugurainais reljefs rada izteiktas mikroklimatiskās atšķirības dienvidu un ziemeļu nogāzēs - tas jāņem vērā gan ierīkojot stādījumus, gan izvēloties piemērotus kultūraugus. Ilggadējie novērojumi liecina, ka pastāvīga sniega sega Vidzemē izveidojas laikā no 10.-25.decembrim un saglabājas līdz 15.- 30.martam. Tas nozīmē, ka pastāvīga sniega sega saglabājas 85 - 110

dienas. Saposmotais reljefs, salīdzinoši zemā augsnes iekultivēšanas pakāpe un klimatisko apstākļu īpatnības ir radījušas reģiona zemes izmantošanas struktūru, kurā dominē meža un lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Vidzeme ir viens no mežainākajiem Latvijas reģioniem – tie aizņem pusi reģiona teritorijas. Pēdējos gados meža zemju īpatsvaram ir tendence palielināties. Reģionā lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) aizņem 35% reģiona kopējās zemes platības, no tām 59% ir meliorētas platības. Lauksaimniecības zemju vidējais auglības novērtējums ir 31,4 balles, kas ir zemāks par vidējo rādītāju Latvijā [1]. Lielākais lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars ir Varakļānu, Priekuļu, Burtnieku, Cēsaines, Raunas, Naukšēnu, Beverīnas un Madonas novados [2].

Atsaucoties uz Centrālās Statistikas pārvaldes publicētajiem datiem, 2011.gadā reģionā bija 211 309 iedzīvotāji, lielākais iedzīvotāju blīvums ir koncentrēts ap lielākajām pilsētām: Valmieru, Cēsīm un Smiltēni. Vismazākais iedzīvotāju skaits ir Naukšēnu un Jaunpiebalgas novados.

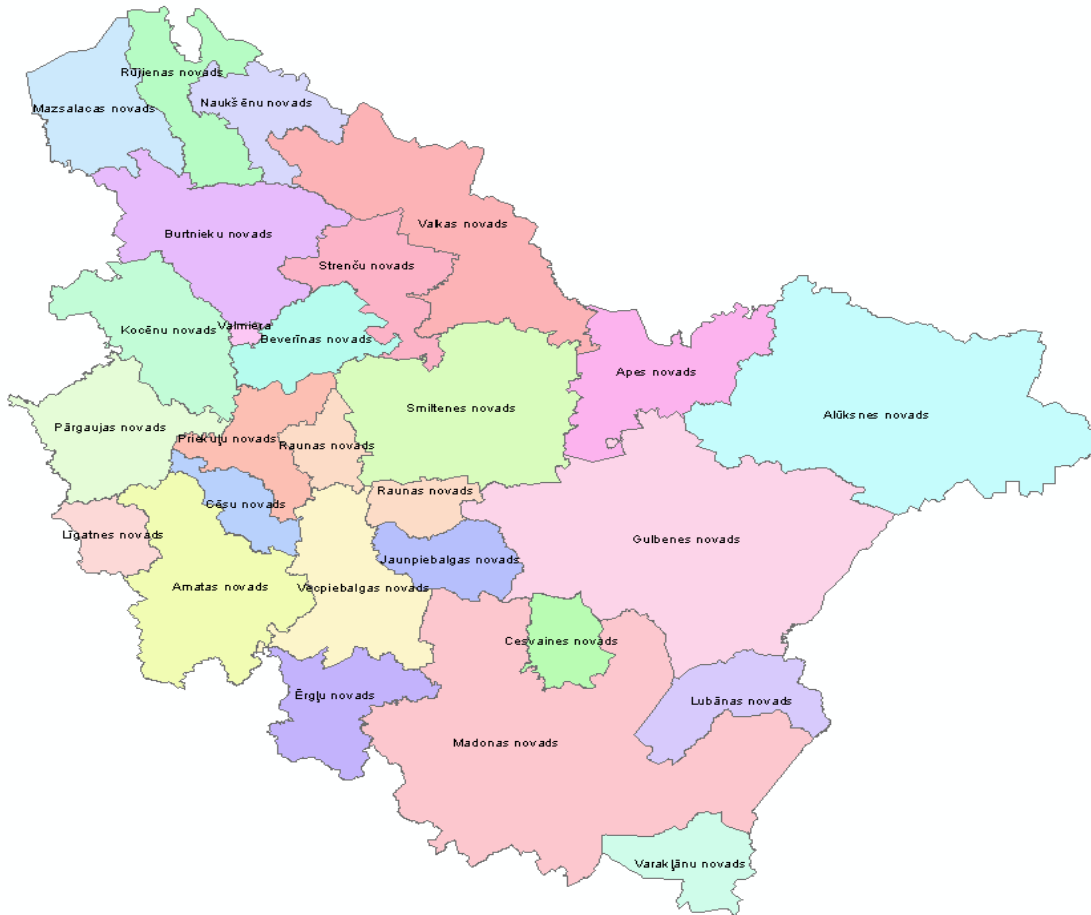
Galvenās tautsaimniecības nozares ir lauksaimniecība, mežsaimniecība un apstrādes rūpniecība (kokrūpniecība, nemetālisko minerālu ražošana un pārtikas un dzērienu ražošana) [3].

1.att. Vidzemes plānošanas reģiona novietojums Latvijas teritorijā (avots: www.vidzeme.lv [3])

Vidzemes plānošanas reģionā ir 188 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un dabas pieminekļi. Vidzeme ir īpaša arī ar to, ka tajā ir sastopami visi aizsargājamo teritoriju veidi: divi dabas rezervāti, pieci dabas parki, 69 dabas liegumi, viens nacionālais parks, 98 dabas pieminekļi, 4 aizsargājamo ainavu apvidi un viens biosfēras rezervāts [3].

Vidzemes plānošanas reģionā ietilpst 25 novadi un Valmieras pilsēta. Lielākie novadi ir Madonas novads (2 159 km²), Gulbenes novads (1 872 km²), Alūksnes novads (1 698 km²), Smiltēnes novads (947 km²) un Valkas novads (908 km²). (skat 2.attēlu)

2.att. Vidzemes plānošanas reģiona novadi (avots: www.vidzeme.lv [3])

Pārskats par LIZ platībām Vidzemes reģiona novados ir dots 1.tabulā.

1.tabula: LIZ platības Vidzemes plānošanas reģiona novados

Nr.	Novads	LIZ platība, ha	Nr.	Novads	LIZ platība, ha
1	Madonas novads	81 570	14	Rūjienas novads	12 346
2	Gulbenes novads	63 744	15	Raunas novads	11 978
3	Alūksnes novads	48 503	16	Mazsalacas novads	11 874
4	Smiltenes novads	34 768	17	Beverīnas novads	11 711
5	Burtnieku novads	28 198	18	Ērgļu novads	11 163
6	Valkas novads	23 191	19	Naukšēnu novads	10 738
7	Amatas novads	20 728	20	Jaunpiebalgas novads	8 592
8	Kocēnu novads	18 148	21	Strenču novads	8 153
9	Vecpiebalgas novads	16 585	22	Cesvaines novads	7 865
10	Apes novads	15 160	23	Lubānas novads	5 854
11	Pārgaujas novads	14 557	24	Līgatnes novads	5 364
12	Varakļānu novads	13 021	25	Cēsu novads	5 099
13	Priekuļu novads	12 968			
Kopā					501 880

Visvairāk LIZ Vidzemes reģionā ir Madonas novadā (81 570 ha), Gulbenes novadā (63 744 ha) un Alūksnes novadā (48 503 ha). Šādu zemju kopējā platību visā reģionā ir 501 880 ha, kas veido 21% no visām LIZ Latvijā.

3 Atvasāju un kokaugu stādījumu potenciāls Vidzemes reģionā

3.1 Iepriekš veikti pētījumi par atvasāju un kokaugu stādījumu potenciālu

Latvijā ģiscirtmeta atvasāju kokaugu stādījumi kā lauksaimniecības kultūra joprojām ir jauna prakse un tikai daži progresīvkāki lauksaimnieki ir sākuši šāda veida uzņēmējdarbību un saredz to kā pievilcīgu un ilgtspējīgu iespēju bioenerģijas ražošanai. Biomasa no atvasāju un kokaugu stādījumiem vietējās piegādes ķēdēs vēl nav iekļauta, jo pirmie lielāka mēroga stādījumi tiks novākti tikai šajā sezonā (2014.-2015.gada ziemā). Tādēļ ir svarīgi ieviest pasākumus, kas rosinātu izveidot ģiscirtmeta atvasāju kokaugu biomasas vietējo piegādes ķēžu attīstību Latvijā un Vidzemes reģionā.

Kopumā 2012.gadā ar kārkļu audzēšanu nodarbojās 62 valsts vienotajam platību maksājumam reģistrējušies kārkļu audzētāji. Saskaņā ar meliorācijas datiem, atbalstam var pieteikt nemeliorētu LIZ platībā, kurā stāda un audzē viena vecuma ģiscirtmeta atvasāju sugas – apsi (*Populus spp.*), kārkļu (*Salix spp.*) vai balttalksni (*Alnus incana*) ar 5 gadu maksimālo cirtes aprites laiku. Minimālā platība ir 1 ha, kā arī stādāmajam materiālam ir jābūt sertificētam [4]. Sākot ar 2015.gadu, lai ierīkotu ģiscirtmeta atvasāju meliorētā platībā, būs nepieciešams saskaņojums ar meliorācijas sistēmas uzraudzītāju.

Ņemot vērā ierobežojumu, ka nestāda drenētās platībās, kopējā platība Latvijā, kas būtu pieejama ātraudzīgo kokaugu stādījumiem ir apmēram 261 710 ha lauksaimniecības zemes [9].

3.2 Esošās atvasāju un kokaugu stādījumu platības Latvijā un Vidzemes reģionā

ES subsīdijām pieteiktās platības Latvijā 2013.gadā bija ap 405 ha. Sakarā ar noteikumiem, kas jāizpilda, lai saņemtu subsīdijas, vairāki kārkļu audzētāji tām nepiesakās, līdz ar to nav iespējams precīzi zināt kopējās stādījumu platības.

Latvijas reģionu griezumā, lielākās plantācijas atrodas tieši Vidzemes reģionā, kopumā 2012.gadā ap 230 ha tika pieteikti platību maksājumiem.

Viens no lielākajiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar ģiscirtmeta kārkļu plantāciju audzēšanu Vidzemes reģionā ir "Latvian Bioenergy AB". Pēc kompānijas mājas lapā publicētās informācijas, kopējā ar kārkliem apstādītā platība, 2014.gada stādīšanas sezonas beigās bija 575 ha. Pirmā komerciālā raža tiks novākta 2015/2016.gada sezonā un pēc uzņēmuma aplēsēm, tā pārsniegs iepriekš prognozēto [5].

4 Potenciālās platības ātraudzīgo stādījumu ierīkošanai Vidzemes plānošanas reģionā

4.1 Potenciālo platību noteikšanas metodikas apraksts

Lauksaimniecības zemes kvalitātes novērtējums tiek izteikts ballēs, kur viena zemes vērtības balle atbilst 70 kg rudzu un naudas izteiksmē sastāda 5,28 EUR. Galvenie zemes kvalitātes ietekmējošie rādītāji ir lauka melioratīvais stāvoklis, augsnes veids un mehāniskais sastāvs, kā

arī tiek ņemts vērā mikroreljefs, akmeņainība, lauka kontūras un dabā esošie šķēršļi, kas traucē lauka mehānisku apstrādi [6].

Lai atlasītu potenciālās stādījumu vietas, tika izmantoti Valsts zemes dienesta (VZD) kadastra dati par LIZ platībām Latvijas pagastos. Tika apskatīts un analizēts Vidzemes plānošanas reģionā esošo pagastu zemju sadalījums pēc kvalitātes. Aprēķinos tika izmantoti dati par LIZ platībām šajā reģionā, kas ietvēra arī aizaugušās un neoptās platības, tāpat aprēķinos tika izmantoti dati par lauksaimniecības zemes kvalitātes novērtējumu ballēs.

Kā potenciālās zemes stādījumu ierīkošanai tika atlasītas platības ar zemes kvalitātes rādītāju zem 25 ballēm. Šādās platībās, balstoties uz literatūras analīzi un iepriekš veikto pētījumu pieredzi, var būt ierobežotas iespējas veikt intensīvu lauksaimniecisko ražošanu [7]. Šīs zemes varētu tikt izmantotas citu kultūru, piemēram, enerģētisko zālaugu audzēšanai, kā arī ātraudzīgo kokaugu stādījumiem.

Tāpat tika atlasītas platības ar zemes kvalitātes rādītāju zem 38 ballēm, kas ir vidējais svērtais zemes kvalitātes novērtējums Latvijā, kas, ņemot vērā Latvijas klimatiskos apstākļus, tiek uzskatīts par minimālo auglības līmeni attiecībā uz lauksaimniecībā izmantojamo zemi, lai varētu nodrošināt komerciāli dzīvotspējīgu lauksaimniecību [7].

4.2 Izvērtējumā izmantotie pieņēmumi un ierobežojumi

Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija ir izskatījusi un sagatavojusi izskatīšanai Saeimas sēdē otrajā lasījumā likumprojektu "Grozījumi Lauksaimniecības un lauku attīstības likumā".

Likumprojekta 2.pants tiek izteikts sekojošā redakcijā: „lauksaimniecībā izmantojamā zemē pieļaujama kokaugu stādījumu ierīkošana, ja kokaugu stādījumu ierīkošana ir atbilstoša teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prasībām, ņemot vērā, ka:

- 1) kokaugu stādījumu ierīkošana pieļaujama teritorijās, kas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā Dabas aizsardzības pārvaldes uzturētajā valsts reģistrā nav reģistrētas kā īpaši aizsargājami biotopi (tai skaitā Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopi) un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes;
- 2) meliorētajās platībās kokaugu stādījumi tiek ierīkoti atbilstoši Meliorācijas likumā noteiktajām prasībām.”

Kokaugu stādījumu definīcija iesniegtajos grozījumos skan: „ilggadīgi stādījumi (izņemot dekoratīvos kokaugus, augļu dārzus un stādaudzētavas), kas īpašiem mērķiem un regulārā izvietojumā ierīkoti lauksaimniecībā izmantojamā zemē un kuru maksimālais audzēšanas cikla ilgums ir līdz 15 gadiem, pēc kura kultūru novāc un atjauno vai turpina zemi izmantot citu lauksaimniecības kultūru audzēšanai.”

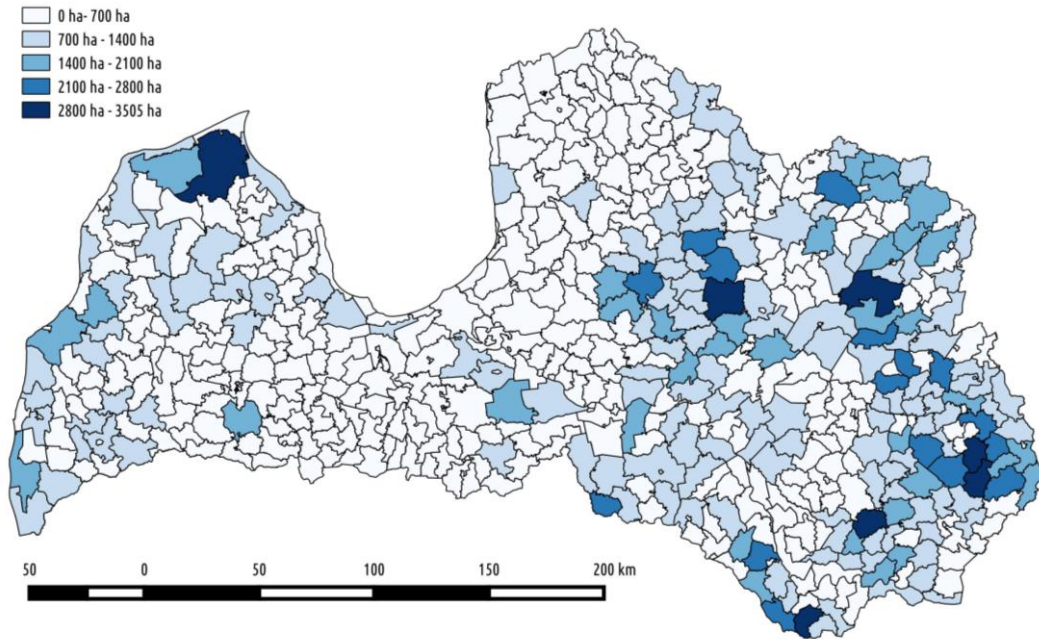
Kā potenciālas platības ātraudzīgajiem stādījumiem, tika izvēlēti pagasti ar zemes kvalitātes rādītāju zem 25 ballēm (šādās platībās ir ierobežotas iespējas veikt intensīvu lauksaimniecisko ražošanu) un pagasti ar kvalitātes rādītāju zem 38 ballēm (vidējais svērtais kvalitātes rādītājs Latvijā, minimālais auglības rādītājs attiecībā uz lauksaimniecībā izmantojamo zemi).

4.3 Potenciāli izmantojamās platības reģiona kartē

Kopējās LIZ platības Latvijā 2013.gadā bija 2 353 936 ha, no kurām 362 733 ha bija LIZ ar kvalitātes rādītāju zem 25 ballēm, kas ir 15% (3.attēls).

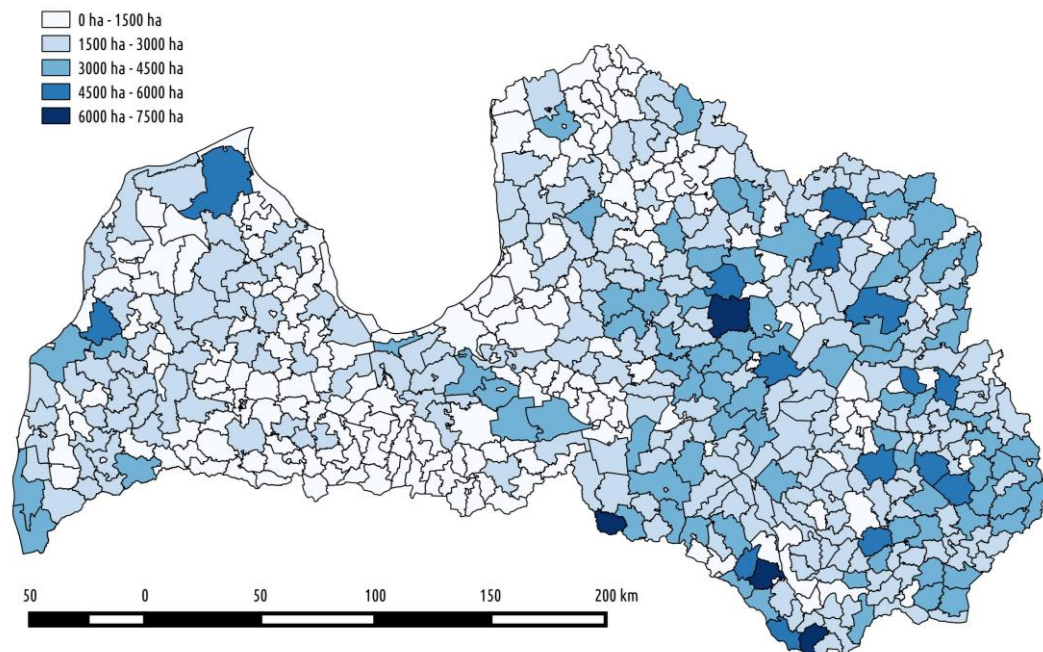
3.attēlā redzamā karte ir veidota, balstoties uz pieejamo informāciju par LIZ ar kvalitātes novērtējumu zem 25 ballēm platībām (ha) Latvijas teritorijā 2013.gadā. Tumšāk iekrāsotajos reģionos ir vislielākās šādu zemju platības – gaišākajos – vismazākās. Vislielākās mazvērtīgo

LIZ teritorijas Latvijā ir Dundagas, Liezēres, Rugāju, Pildas, Rudēnu, Aglonas un Demenes pagastos.

3.att. LIZ platības ar kvalitātes novērtējumu zem 25 ballēm Latvijā 2013.gadā

4.attēlā redzamā karte ir veidota, balstoties uz pieejamo informāciju par LIZ ar kvalitātes novērtējumu zem 38 ballēm platībām (ha) Latvijas teritorijā 2013.gadā. Vislielākās LIZ teritorijas ar kvalitātes rādītāju zem 38 ballēm Latvijā ir Liezēres, Demenes, Neretas un Līksnas pagastos.

4.att. LIZ platības ar kvalitātes novērtējumu zem 38 ballēm Latvijā 2013.gadā

Kopējā LIZ platība Vidzemes plānošanas reģionā ir 501 880 ha, no kuriem 87 899 ha ir platības ar kvalitātes rādītāju zem 25 ballēm un 260 574 ha ar kvalitātes rādītāju zem 38 ballēm, kas ir attiecīgi 18% un 52% no visas LIZ reģionā.

Novadi ar lielāko LIZ platību zem 25 ballēm ir Alūksnes novads (15 063 ha), Madonas novads (14 979 ha) un Gulbenes novads (9 022 ha). Novadi ar lielāko LIZ platību zem 38 ballēm ir Madonas novads (45 597 ha), Alūksnes novads (35 349 ha) un Gulbenes novads (29 509 ha) (skat.1.tabulu).

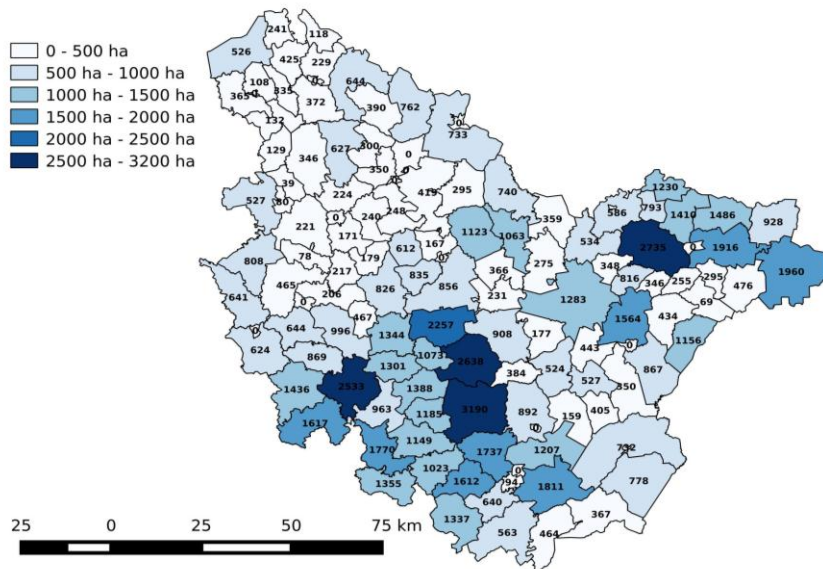
Vidzemes reģionā visvairāk nekoptu LIZ ir Madonas novadā (82 600 ha), Alūksnes novadā (6 065 ha) un Gulbenes novadā (5 496 ha). Šādu zemju kopējā platību visā reģionā ir 47 015 ha, kas ir 9% no visām lauksaimniecībā izmantojamajām zemēm.

Aizaugušu LIZ visvairāk ir Burtnieku novadā (1 062 ha), Smiltenes novadā (1 038 ha) un Gulbenes novadā (918 ha). Šādu zemju kopējā platību visā reģionā ir 11 818 ha, kas ir 2% no visām lauksaimniecībā izmantojamajām zemēm.

2.tabula: Nekoņas, aizaugušas un LIZ platības (ha) zem 25 ballēm un 38 ballēm Vidzemes plānošanas reģiona novados

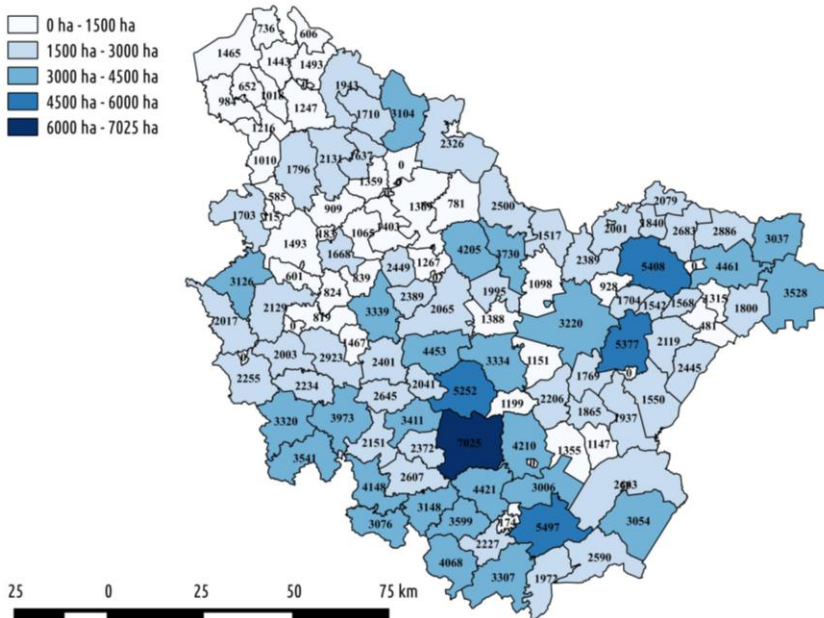
Nr.	Novads	Nekoņa LIZ, ha	Aizaugusi LIZ, ha	Kopējā LIZ platība zem 25 ballēm, ha	Kopējā LIZ platība zem 38 ballēm, ha
1	Alūksnes novads	6 065	269	15 063	35 349
2	Madonas novads	8 260	687	14 979	45 597
3	Gulbenes novads	5 496	918	9 022	29 509
4	Amatas novads	3 331	805	7 098	15 069
5	Vecpiebalgas novads	2 503	625	6 181	12 981
6	Smiltenes novads	2 434	1 038	5 253	19 532
7	Ērgļu novads	2 162	163	4 274	9 831
8	Jaunpiebalgas novads	844	249	3 710	7 293
9	Raunas novads	1 299	356	3 083	7 792
10	Valkas novads	1 933	870	2 921	10 618
11	Pārgaujas novads	1 280	836	1 915	7 272
12	Burtnieku novads	1 946	1 062	1 759	8 700
13	Apes novads	1 105	48	1 754	7 056
14	Mazsalacas novads	673	777	1 335	4 133
15	Rūjienas novads	986	854	1 156	4 197
16	Priekuļu novads	810	244	1 068	3 948
17	Cēsu novads	581	174	996	3 138
18	Kocēnu novads	1 150	687	945	4 497
19	Cesvaines novads	544	100	892	4 446
20	Naukšēnu novads	505	208	873	3 436
21	Varakļānu novads	648	31	837	4 054
22	Strenču novads	462	285	770	2 835
23	Lubānas novads	611	118	732	2 696
24	Beverīnas novads	623	262	659	4 136
25	Līgatnes novads	762	152	624	2 459
	Kopā	47 015	11 818	87 899	260 574

Pagasti ar lielāko LIZ platību zem 25 ballēm ir Liezēres pagasts (3 190 ha), Alsviķu pagasts (2 735 ha), Jaunpiebalgas pagasts (2 638 ha) un Skujenes pagasts (2 533 ha) (skat.5.attēlu).

5.att.: LIZ platības ar kvalitātes novērtējumu zem 25 ballēm Vidzemes reģiona pagastos 2013.gadā

5.attēlā redzamais pagastu dalījums ir veidots, attēlojot to teritorijā esošo kopēju mazvērtīgo LIZ platību hektāros. Ja salīdzina pagastus pēc īpatnējā LIZ platību ar kvalitātes rādītāju zem 25 ballēm īpatsvara (attiecināts pret kopējo pagastā esošo LIZ), proporcionāli visvairāk LIZ zem 25 ballēm ir Zilākalna pagastā (71%), Veclaicenes pagastā (59%) un Lazdonas pagastā (53%).

6.att.: LIZ platības ar kvalitātes novērtējumu zem 38 ballēm Vidzemes reģiona pagastos 2013.gadā

Pagasti ar lielāko LIZ platību zem 38 ballēm ir Liezēres pagasts (7 025 ha), Alsviķu pagasts (5 408 ha), Beļavas pagasts (5 377 ha) un Jaunpiebalgas pagasts (5 497 ha) (skat.6.attēlu).

Liezēres pagastā atrodas 3 mikroliegumi, Alsviķu pagastā atrodas 6 īpaši aizsargājami biotopi un 7 mikroliegumi, Jaunpiebalgas pagastā atrodas 6 mikroliegumi, Skujenes pagastā atrodas 1 mikroliegums, Beļavas pagastā atrodas 9 mikroliegumi [8]. Šajos pagastos sastopamie mikroliegumi un īpaši aizsargājami biotopi ir nelieli un nerada apgrūtinājumus LIZ zemes izmantošanā.

5 Secinājumi un priekšlikumi

Kopējā LIZ platība Vidzemes plānošanas reģionā ir 501 880 ha, no kuriem 87 899 ha ir mazvērtīgās lauksaimniecības zemes (platības ar kvalitātes rādītāju zem 25 ballēm), kas ir 18% no visas LIZ reģionā, bet problemātiska lauksaimnieciskā darbība (38 balles) ir kopumā 260 574 ha jeb 51% Vidzemes plānošanas reģiona LIZ.

Vidzemes reģionā kopējā aizaugušu LIZ platība ir 47 015 ha, bet nekoptu LIZ platība ir 11 818 ha, kas ir attiecīgi 9% un 2% no kopējās LIZ platības.

Visvairāk mazvērtīgas lauksaimniecības zemes, kuras vērtība novērtēta ar 25 ballēm un zemāk, atrodas Liezēres pagastā (3 190 ha), Alsviķu pagastā (2 735 ha), Jaunpiebalgas pagastā (2 638 ha) un Skujenes pagastā (2 533 ha).

Lielas lauksaimniecības zemes platības zem 38 ballēm ir Liezēres pagastā (7 025 ha), Alsviķu pagastā (5 408 ha), Beļavas pagastā (5 377 ha) un Jaunpiebalgas pagastā (5 497 ha).

Turpmākā sadarbība jāattīsta ar Liezēres, Alsviķu, Beļavas, Skujenes un Jaunpiebalgas pagastiem, rosinot zemes īpašniekus izvēlēties ilggadīgo kokaugu stādījumu ierīkošanu, kā vienu no lauksaimnieciskās darbības veidiem.

6 English Summary

SRCplus project is supported by the European Commission under the Intelligent Energy Europe programme. The overall objective of the SRCplus project is to support the establishment of local supply chains for wood chips from SRC in order to use them for local heat and/or electricity production.

Vidzeme planning region is located in the North-Eastern part of Latvia and is bordering with Estonia in North, with Latgale planning region in the South-East, with Zemgale planning region in the South, and with Riga planning region in the West. Vidzeme planning region is the biggest of the planning regions according to its territory. It covers 15 257 km² or 24% of the whole territory of Latvia. There are 25 local municipalities and one city – Valmiera. The population of the region is around 211 000 people. There are many nature protection areas in the region, thus implying certain restrictions for entrepreneurial activities, in particular regarding industrial production. Nature protected areas covers 43% of the region's territory and 49% of all nature protected areas in Latvia are located in Vidzeme region.

In 2013, 450 ha of SRC plantations in Latvia were reported to the rural support programme of the European Union. Around 230 ha of the plantations are located in Vidzeme region. However, not every plantation owner applies for the support programme; therefore precise information about total SRC plantations is not available. The owner of the largest willow plantation in Vidzeme region is company “AB Bioenergy” with the total planted area around 550 ha.

The quality of the agricultural land is expressed in the quality units. The quality of the land is described by the type of the soil, relief, location, melioration systems and by other field conditions. One quality unit is equal to 70 kg of rye and in monetary terms equal to 5.38 EUR. The average land quality unit in Latvia is 38. According to previous studies, farming on the land that is below this quality unit could possibly be unproductive. These lands could be used for growing herbaceous crops for bioenergy or for establishing short rotation coppice plantations.

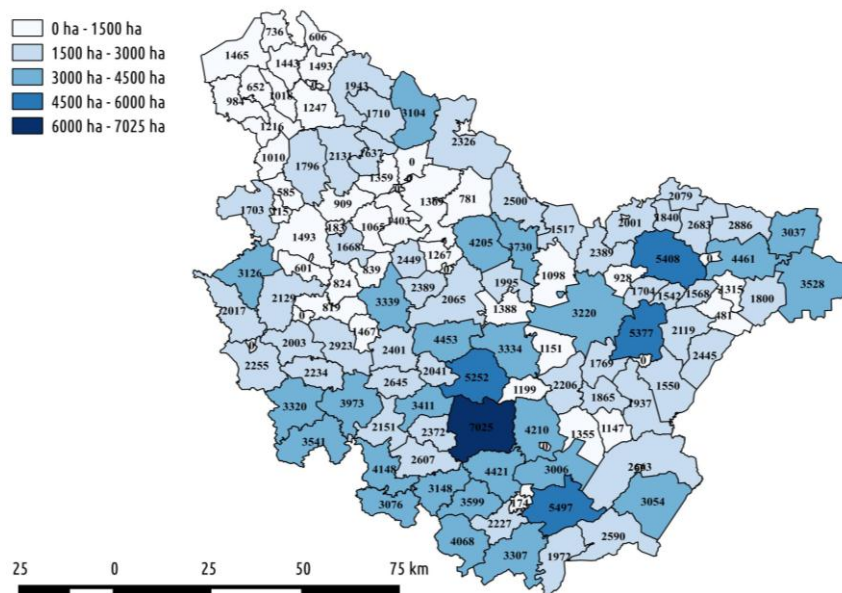

Fig.1: Agricultural lands in Vidzeme Region with a quality assessment under 38 units

In the region are 501 880 ha of agricultural lands from which 206 574 ha (52%) are lands with a quality assessment under 38 units (see Figure 1). Large areas of agriculture land with quality assessment under 38 units are located in Liezeres parish (7 025 ha), Alsviku parish (5 408 ha), Belavas parish (5 377 ha) and Jaunpiebalgas parish (5 497 ha).

Further SRCplus project activities should be focused on working with Liezeres, Alsviku, Belavas and Jaunpiebalgas parishes, by encouraging land owners in these areas to consider SRC plantations as potential new farming/ business activity.

7 Izmantotā literatūra

1. Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums. I daļa. Telpiskās struktūras apraksts, 2007 (pieejams: http://www.vidzeme.lv/lv/teritorijas_planojums/)
2. Centrālās Statistikas pārvaldes dati: <http://www.csb.gov.lv/>
3. Vidzemes Plānošanas reģiona administrācijas mājas lapa: www.vidzeme.lv
4. LR Ministru kabineta noteikumi Nr.159 "Noteikumi par meža reprodktīvo materiālu" Latvijas Vēstnesis 08.05.2012., Nr.70 (4673)
5. Latvian Bioenergy kompānijas mājas lapa: <http://www.latvianbioenergy.com>
6. Latvijas Valsts zemes dienesta dati: <http://www.kadastralavertiba.lv>
7. Zemes ekonomiski efektīva, ilgtspējīga un produktīva izmantošana lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas ražošanai. 2014. Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Gala atskaite.
8. Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapa: <http://www.daba.gov.lv>
9. Abolina E., Volk T A., Lazdina D. "Agricultural land availability assessments for the establishment of short rotation woody crop sites in Latvia". Nosūtīts publicēšanai.